

Література:

1. Державні символи України – Вікіпедія: [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Державні_символи_України
2. Постанова Верховної Ради України Про Державний герб України: [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-12#Text>
3. Україна незалежна. Державна символіка України та її історичне походження: [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://uahistory.co/book/ukrzno/167.html>

Алегоричні символи китайського традиційного живопису

Ван Вейжун (Китай)

Науковий керівник – старший викладач Попова А.І.

*Інститут міжнародних досліджень університету ім. Сунь Ят-Сена,
Китай*

Для китайців однаково цінні література, поезія, каліграфія та живопис як особливий інтелектуальний продукт творця, який передається нащадкам. Ці види мистецтва і є культурою Китаю. Під їхнім впливом формувалася культура Стародавнього Китаю. Тому традиційна картина з погляду китайського художника – це результат цих кількох пов'язаних між собою видів мистецтва.

Китайський живопис має свої особливості. По-перше, не є обов'язковою (чи зовсім відсутня) подібність з натурою (тому на китайських зображеннях не дотримані закони пропорцій і перспективи, що є обов'язковими для європейського живопису); по-друге, китайська картина практично ніколи не пишеться з натури, по-третє, у китайському живописі немає натюрмортів.

Дивлячись на предмет, китаєць сприймає його в тональних градаціях чорного і білого. Європейці, як правило, зображують на картині предмет максимально схожим на оригінал, відображаючи його об'ємність. У китайському живописі немає об'єму, тут важливий тільки локальний колір, на відміну від європейського живопису, де один предмет своїм забарвленням впливає на колір іншого предмета. Тільки лінії і розмив акварелі можуть передати думки і почуття художника – так вважали китайські майстри.

Традиційний китайський живопис називається *гохуа*, що означає «живопис нашої країни». У живописі *гохуа* виділяються два основні стилі – «се-

i» та «*гун-бі*». *Се-і* – «живопис ідей», у ньому цінним є символічний образ, політ фантазії. Як правило, картини *се-і* пишуться дуже швидко, але при цьому цінується відчуття кожного штриха. «Живопис ідей» емоційно близький європейському імпресіонізму, але існує набагато довше за нього. Особливою перевагою картин *се-і* є начебто недбалість і невігядливість, насправді ж, все це є глибоким почуттям, втіленим у картині.

Роботи у стилі *гун-бі* відрізняються ретельністю опрацювання деталей; у цьому стилі часто пишуть портрети, історичні сцени, а також зображають архітектурні пам'ятки та комах. Багато робіт виконані в стилі, що поєднує переваги *се-і* та *гун-бі*.

У гохуа існує три основні жанри: *жень-у* («люди»), *шань-шуй* («гори та води»), *хуа-няо* («квіти та птахи»). У китайських пейзажах гори вважалися уособленням чоловічого світлого початку *янь*, а води – жіночого темного початку *інь*, з поєднання яких, за давніми уявленнями, виникає всесвіт. Гори – кістки землі, потоки води – вени, кров, пульсуюча, що несе життя та рух. Художник прагнув передати сутність, світову гармонію, ритм, що лежать у основі явищ природи. Тому йому були сторонні натуралізм, прагнення зовнішньої подібності. Художник намагався передати ліричне переживання, настрої, що виникав від спілкування із природою. Він закликав до злиття з нею, до осягнення її таємниць.

Символіка китайського живопису жанру «квіти та птахи» проявляється через базові поняття «Чотири благородні». Вчений епохи *Мін* (1368-1644 рр.) Чень Цзі-жу для навчання своїх учнів розробив систему «Чотирьох благородних», щоб ознайомити їх із усіма необхідними типами штрихів (рухів) традиційного китайського живопису. Система полягає у відпрацюванні штрихів (рухів) при зображенні чотирьох рослин – сливи мейхуа, бамбука, хризантеми та орхідеї.

Орхідеї та хризантеми мають особистий, потаємний сенс. Орхідея втілює простоту, чистоту і приховане благородство. Хризантема прекрасна, скромна і

цнотлива, втілення урочистості осені. Ця квітка – символ піднесеної самотності. У китайському живописі існує естетичний культ дерева. Особливо часто зображується верба, яка є символом стриманої краси і витонченості. Вона – знак весни у природі, атрибут богині материнства Гуаньїнь і тому – символ краси і доброти. Жіноча витонченість завжди порівнюється з гнучкістю верби.

Особливою популярністю у китайському живописі користується сосна, що уособлює і конфуціанську стриманість, і стійкість, і даоський ідеал «користі марного», тобто вигнутого, сучкуватого та непридатного для поробок, а також давню ідею вічної юності.

Мова символів, позбавлена предметної реальності, близька і зрозуміла кожному справжньому поціновувачу китайського мистецтва. А той, хто не розуміє сенсу іносказань, не може досягнути китайський живопис. Тварини, комахи та птахи, зображені разом з квітами, також мають символічне значення в живописі *хуа-няо*. Причому певній квітці відповідає конкретний птах. Фенікс, павич, півень і фазан зображуються разом з півонією; качка – з лотосом; ластівка – з вербою; перепілка і куріпка – з просом; лелека – з сосною. Лев – символ могутності і шляхетності, тигр – захисник від злих духів. Журавель і черепаха – символи довголіття, кажан і сорока – щасливої звістки. Голуб, як символ миру, з'явився недавно. Селезень з качкою, дві риби, два метелики, дві квітки лотоса на одному стеблі – символи подружнього щастя. Лотос – символ внутрішньої чистоти; півонія – символ людської краси, багатства, достатку, почестей і величі. Персик – символ довголіття і безсмертя; риба короп – побажання щастя й успіхів; гранат – побажання великого потомства; безліч квітів – символ розквіту китайського мистецтва.

На китайських картинах, як правило, присутні ієрогліфи. Це назва картини, ім'я автора та особиста печатка художника. Без особистої печатки картина вважається незакінченою. Дуже часто картина прикрашається віршами з традиційної китайської поезії, які відповідають настрою або думці, а також філософськими висловами. Оформлення картини по суті і є мистецтвом.

В даний час національний живопис *гохуа* вийшов з вузьких рамок традиційної тематики. Живопис стає більш різноманітним за сюжетами, у ньому з'являються ліричні і жанрові композиції на теми сьогоденного дня. Сучасні картини, виконані у стилі *гохуа*, наповнюються новим змістом, живим духом часу.

У Китаї кажуть, що найпрекрасніша картина – це чистий аркуш паперу. Ви можете щодня подумки змінювати зображення на ньому в залежності від вашого душевного настрою і поточного стану справ. Саме так ви можете досягти гармонії з навколишнім світом.

Література:

1. Шуян Су. Загадочный Китай. Путешествие по Стране огненного дракона. – Харьков, Белгород, 2007. – 247 с.